

VRAGEN EN ANTWOORDEN OVER VLAAMSE PARKEN

INHOUD

1	Algemeen	3
1.1	Waarom zijn Vlaamse Parken belangrijk?	3
1.2	Wat is een Vlaams Park?	3
1.3	Wat is het verschil tussen een Landschapspark (LSP) en een Nationaal Park Vlaanderen (NPV)?	4
1.4	Wettelijk kader	4
1.5	Wie is betrokken bij de voorbereiding van het beleid voor Vlaamse Parken?	5
1.6	Welke voordelen op korte termijn biedt een kandidatuur als Landschapspark of Nationaal Park Vlaanderen?	5
1.7	Wat is de meerwaarde van een Landschapspark of Nationaal Park Vlaanderen op lange termijn?	6
1.8	Waarom worden er zo weinig parken erkend? Is dit een éénmalige oproep?	6
1.9	Kan je twee kandidaturen indienen, als Landschapspark én als Nationaal Park Vlaanderen?	7
1.10	Kan een (deel)gebied opgenomen zijn in twee kandidaturen?	7
1.11	Dienen de Vlaamse Parken te vallen binnen de recent afgebakende referentieregio's?	7
2	Oproep tot erkenning	8
2.1	Hoe verloopt de procedure?	8
2.2	Hoe wordt een perimeter van een park bepaald? welke gebieden worden in aanmerking genomen bij de bepaling van de omvang en samenhang van een park?	8
2.3	Wie moet zeker deel uitmaken van een gebiedscoalitie?	9
2.4	Wat is de rol van Natuur en Bos (ANB)?	9
2.5	Moet een gebiedscoalitie al gevormd zijn?	10
2.6	Wat is de rol van een Regionaal Landschap?	10
2.7	Wat is een intentieverklaring NBP Type 3 of 4?	10
2.8	Wat wordt bedoeld met landschapsbiografie?	10
2.9	Wat wordt verstaan onder een hoge mate van verwevenheid bij de erkenningsvoorwaarden voor Landschapsparken?	11
2.10	Wat wordt er verstaan onder USP of unieke beleving?	11
2.11	Wat is er mogelijk voor grensoverschrijdende gebieden?	12
2.12	Hoe moet een kandidaat zich organiseren voorafgaand aan de erkenning?	12
2.13	Kan na selectie de samenstelling van de coalitie en de perimeter/afbakening nog aangepast worden?	12
2.14	Wat wordt er bedoeld met een masterplan? Wanneer moet dit ingediend worden?	13
2.15	Wat wordt er bedoeld met een operationeel plan?	13
2.16	Kan een masterplan worden opgemaakt door een externe dienstverlener?	13
2.17	Is een kandidaat verplicht om een masterplan in te dienen?	13
2.18	Toerisme en recreatie	14
2.18.1	Hoe past de uitbouw van toeristische infrastructuur binnen de Vlaamse Parken?	14
2.18.2	Zal er niet te veel recreatie komen?	14
2.18.3	Moet een bezoeker straks inkom betalen om een Vlaams Park te bezoeken?	14
2.19	Governance	15
2.19.1	Wat is een parkbureau? Wat is de opdracht van een parkbureau?	15
2.19.2	Dient de lokale overheid advies te geven op de parknota en voor het MP en OP?	15
2.19.3	Wanneer treedt een gemeente effectief toe tot een parkbureau?	15
2.19.4	Kan een provincie toetreden tot het bestuursorgaan van het parkbureau?	15
2.20	Aanduiden werkingsgebied en perimeter van een nationaal Park Vlaanderen	16
2.20.1	Omschrijving, aanduiding en aanpak	16
2.20.2	Kunnen de middelen voor een Nationaal Park worden ingezet binnen het werkingsgebied?	17
2.20.3	Toestemming eigenaar ligging in Nationaal Park	17

3	Erkenning	18
4	Na de erkenning	18
4.1	Hoe moet een kandidaat zich organiseren na erkenning?	18
4.2	Worden de labels wettelijk verankerd? Wat houdt de wettelijke verankering precies in?	18
4.3	Wat is de impact van een erkenning op de rechtszekerheid en vergunningen?	19
4.4	Wat is de verhouding tussen de gemeentelijke bevoegdheden en de opdracht van een parkbureau?	19
4.5	Welke financiële ondersteuning is voorzien?	20
4.5.1	Kandidaat Vlaamse Parken	20
4.5.2	Erkende Vlaamse Parken	20
4.6	Wordt er een koepelorganisatie voor de Vlaamse Parken opgericht?	21
4.7	Wat is bij Nationale Parken de Impact van natuurbeheerplannen type 3 en 4?	22
4.7.1	Landbouw	22
4.7.2	Vergunningen	23
4.7.3	De jacht	23
4.7.4	De sportvisser	23
4.7.5	Recreatie	23
4.8	Kan een private eigenaar of vereniging deelnemen aan een Nationaal Park Vlaanderen of Landschapspark?	23
4.9	Wat is de impact op landbouw en ondernemingen van de erkenning van een vlaams park?	24
4.10	Hoe wordt de werking van een Vlaams Park geëvalueerd en door wie?	25
4.11	Wat wordt bedoeld met "zelfrealisatie"? Kunnen private eigenaars hiervoor financiering of personeelsinzet van het park verwachten?	25
4.12	Wat met de overlap met andere gebiedsgerichte projecten en processen?	25
4.13	Kan een partner uitstappen?	26

Disclaimer: de antwoorden in dit document zijn gebaseerd op de wetgevende teksten goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31 maart 2023 en het ontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering van 28 april 2023. Aangezien zowel het decreet als het besluit van de Vlaamse Regering nog niet definitief werden goedgekeurd, zijn er nog wijzigingen mogelijk.

Er wordt verwezen naar het (ontwerp) Decreet houdende Vlaamse Parken en algemene landschapszorg, de memorie van toelichting en het bijhorende Besluit van de Vlaamse Regering houdende Vlaamse Parken voor de wettelijke bepalingen.

Voor de laatste stand van zaken inzake wetgevend kader, verwijzen we u graag door naar:

<https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/?search=vlaamse%20parken%20landschapszorg>

Gebruikte afkortingen:

Memorie van Toelichting: MvT

Besluit van de Vlaamse Regering: BvR

Masterplan: MP

Operationeel Plan: OP

1.3 WAT IS HET VERSCHIL TUSSEN EEN LANDSCHAPSPARK (LSP) EN EEN NATIONAAL PARK VLAANDEREN (NPV)?

Voor de definities van beide parken wordt er verwezen naar het Decreet artikels 3 en 4.

De finaliteit van een Nationaal Park Vlaanderen is het duurzaam beschermen van de biodiversiteit en de bijhorende natuurlijke processen van de meest waardevolle natuurgebieden in Vlaanderen. Daarnaast en voor zover de draagkracht van het gebied en de omgeving dit toelaat, wordt een toeristisch-recreatieve ontwikkeling beoogd. Elk Nationaal Park Vlaanderen omvat minimaal 5.000 ha natuurkern bij aanvang en dient 24 jaar na erkenning een natuurkern te omvatten van minimaal 10.000 ha. Voor grensoverschrijdende parken wordt een groeitraject naar een Vlaamse natuurkern van minimaal 5.000 hectare voorzien. Een Nationaal Park is geïnspireerd op de combinatie van types 'protected areas' IUCN-categorie II (Nationale Parken) en V (Beschermd Landschappen of Zeeschappen), vertaald naar de specifieke Vlaamse context.

Een Landschapspark beoogt de versterking en het herstel van de landschappelijke identiteit en kwaliteit tot een landschap met internationale uitstraling. Het is een multifunctioneel gebied waar de langdurige wisselwerking tussen mens en natuur heeft geleid tot een specifiek landschap met belangrijke ecologische, abiotische, biotische, culturele of landschappelijke waarden en met een uitgesproken landschapskwaliteit, waarin vanuit een integrale visie ruimte is voor erfgoed, recreatie, natuur, landbouw, wonen, economie en toerisme. Elk Landschapspark omvat minimaal 10.000 ha. Een Landschapspark is geïnspireerd op een 'protected area' zoals gedefinieerd volgens IUCN-categorie V.

Beide labels zijn gelijkwaardig en worden gelijkaardig uitgebouwd. Vanaf de erkenning als Nationaal Park Vlaanderen of Landschapspark zal de gebiedscoalitie een structurele ondersteuning van de Vlaamse Overheid ontvangen (zie ook 5.5). De ondersteuning omvat de middelen voor personeel, werking en een jaarlijks budget voor projectwerking. De concrete regeling wordt uitgewerkt in een besluit van de Vlaamse Regering. Voor het variabel deel van de ondersteuning van personeel is een onderscheid gemaakt tussen beide labels omdat ingeschat wordt dat er voor het realiseren van de doelstellingen van de landschapsparken meer mogelijkheden zullen zijn voor cofinanciering door andere beleidsdomeinen en bestuursniveaus.

1.4 WETTELIJK KADER

Het decreet houdende de Vlaamse Parken en algemene landschapszorg werd op 31 maart 2023 door de Vlaamse Regering definitief goedgekeurd; het decreet wordt nu door het Vlaams Parlement besproken. Het Besluit van de Vlaamse Regering dat uitvoering geeft aan dit decreet voor de Vlaamse Parken is op 28 april 2023 principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

We verwachten dat het volledige wettelijke kader definitieve goedkeuring kent voor het zomerreces 2023. Er wordt voorzien dat kandidaten de tijd krijgen om na inwerkingtreding van het uitvoeringsbesluit, hun

kandidatuur hierop aan te passen voor zover noodzakelijk. Het uitvoeringsbesluit focust op het procedurele luik voor en na erkenning.

1.5 WIE IS BETROKKEN BIJ DE VOORBEREIDING VAN HET BELEID VOOR VLAAMSE PARKEN?

De voorbereiding gebeurt in nauwe samenwerking tussen verschillende beleidsdomeinen en bestuurlijke niveaus, in verschillende fasen en in verschillende overlegfora.

Voor Landschapsparken en Nationale Parken Vlaanderen varieert de samenstelling van de betrokken partners, bepaald door de doelstellingen.

Het actief opzetten van de begeleiding en het verdere uitrollen van de Vlaamse Parken (Nationale Parken Vlaanderen en de Landschapsparken) wordt getrokken door de Vlaamse Landmaatschappij, Agentschap Natuur en Bos, Agentschap Onroerend erfgoed, departement Omgeving en Toerisme Vlaanderen; tevens de financierende partners.

Gezien de ambitie - het multifunctioneel karakter van de landschapsparken - blijven ook de andere partners, waaronder landbouw en de rol van landbouwers in de landschapsparken, nauw betrokken via de werking in het programmateam. Afstemming en maatwerk gebeurt voortdurend. Het is een en/en verhaal, waarin vanuit eenzelfde integrale visie het harmonieus samengaan van landschapsontwikkeling, recreatie, natuur, landbouw, toerisme, ondernemerschap voorop staan.

Op verschillende momenten is er overleg met diverse actoren, zowel door de administratie als door het kabinet Demir, met name met het Vlaams Overleg Regionale Landschappen (VORL), Natuurpunt, Landelijk Vlaanderen, Boerenbond, ABS, leden van de Gewestelijke Overleginstantie (GOI), toeristische organisaties, provincies en gemeenten.

1.6 WELKE VOORDELEN OP KORTE TERMIJN BIEDT EEN KANDIDATUUR ALS LANDSCHAPSPARK OF NATIONAAL PARK VLAANDEREN?

De oprichting van een Nationaal Park Vlaanderen of Landschapspark kan, op korte termijn, enkel via deelname aan de lopende oproep.

Na de eerste selectie werden kandidaten op een shortlist geplaatst. Enkel kandidaten van de shortlist kunnen toegang krijgen tot een begeleidingstraject (15 maanden) waarbij via intervisie en workshops ondersteuning is geboden bij de opmaak van een masterplan en operationeel plan voor het gebied. De kandidaat ontvangt voor de opmaak van een masterplan en operationeel plan een subsidie van 100.000 euro. De gebiedscoalities van deze kandidaten kunnen hierdoor op een korte termijn een onderbouwde en geïntegreerde gebiedsvisie uitwerken, wat een stevig fundament voor de ontwikkeling van het gebied vormt. Enkel kandidaten waarvan het masterplan en operationeel plan gunstig worden beoordeeld maken kans op een label als Landschapspark of Nationaal Park Vlaanderen.

1.7 WAT IS DE MEERWAARDE VAN EEN LANDSCHAPSPARK OF NATIONAAL PARK VLAANDEREN OP LANGE TERMIJN?

De kandidaat Vlaamse Parken worden geselecteerd op basis van de reeds aanwezig natuur- en landschapskwaliteit. Bij erkenning, zullen belangrijke natuurlijke, landschappelijke en culturele waarden op deze manier beter beschermd en versterkt kunnen worden.

De titel 'Landschapspark' of 'Nationaal Park Vlaanderen' is een prestigieus label dat een gebied aantrekkelijk maakt voor bezoekers, bewoners en beleidsmakers. Het statuut brengt een dynamiek op gang die kan fungeren als motor voor de regionale ontwikkeling, o.a. op vlak van werkgelegenheid, duurzame landbouw, verbreding in de landbouw, toeristische recreatieve ontwikkeling, investeringen allerhande etc. waaraan ondernemers op vrijwillige basis kunnen deelnemen.

De toekenning van parklabels gaat gepaard met een structurele ondersteuning van de werking vanuit de Vlaamse overheid voor 3,9 miljoen euro per jaar. Hiermee wordt 80% van de middelen met een maximum van 608.000 euro per jaar voor Nationale Parken en 489.000 euro per jaar voor Landschapsparken gesubsidieerd. De Landschapsparken en Nationale Parken Vlaanderen werken samen onder de overkoepelende coördinatie van het Vlaams Parkenbureau. Het Vlaams Parkenbureau, gevormd door de financierende instanties, staat in voor de algemene coördinatie en zorgt voor maximale afstemming met het Vlaamse beleid. Zie ook 5.5.

1.8 WAAROM WORDEN ER ZO WEINIG PARKEN ERKEND? IS DIT EEN ÉÉNMALIGE OPROEP?

Met de Vlaamse Parken wordt er gestreefd naar een staalkaart van de meest waardevolle Vlaamse natuur en landschappen. De nadruk ligt eerder op kwaliteit dan op kwantiteit, dit om devaluatie van de statuten te voorkomen en een kwalitatief en geloofwaardig parkenstelsel te garanderen dat voldoet aan de internationale standaarden. De parken dienen ook substantieel bij te dragen aan de uitvoering van het Vlaamse beleid. Enkel met een sterke coalitie kan dit worden gerealiseerd. Om dit alles te kunnen toetsen werden erkenningsvoorwaarden opgemaakt. Maximaal 4 kandidaten voor een Nationale Park en de 3 kandidaten voor een Landschapspark die het beste scoren op de beoordelingscriteria zullen in deze fase een parklabel toegekend krijgen.

Tot 2024 is dit de enige oproep voor Landschapsparken en Nationale Parken Vlaanderen. Het decreet maakt nieuwe oproepen voor Nationale Parken Vlaanderen of Landschapsparken wel mogelijk.

1.9 KAN JE TWEE KANDIDATUREN INDIENEN, ALS LANDSCHAPSPARK ÉN ALS NATIONAAL PARK VLAANDEREN?

Neen, je kan maar voor één label kandideren. Het is aan te bevelen dat u, alvorens een keuze te maken voor Landschapspark dan wel Nationaal Park Vlaanderen, de voor- en nadelen van elk statuut op basis van de voorwaarden en criteria afweegt.

1.10 KAN EEN (DEEL)GEBIED OPGENOMEN ZIJN IN TWEE KANDIDATUREN?

Een gebied dat in een Landschapspark of Nationaal Park ligt, kan niet tegelijk in een ander Landschapspark of Nationaal Park opgenomen zijn. I.f.v. het bekomen van een parklabel en de indiening van het definitief masterplan moet een keuze gemaakt zijn zodat het duidelijk is welke (deel)gebieden binnen het park opgenomen zijn.

1.11 DIENEN DE VLAAMSE PARKEN TE VALLEN BINNEN DE RECENT AFGEBAKENDE REFERENTIEREGIO'S?

De Vlaamse Parken vormen een uitzondering op de beslissing van de Vlaamse Regering over de referentieregio's:

Omwille van het specifieke karakter en de nood aan voldoende flexibiliteit vallen volgende vormen van samenwerking in zijn geheel buiten de scope van de regiovorming:

- ...
- *Samenwerkingsverbanden waarbij de landschappelijke gegevenheid dominant is of die gebonden zijn aan fysische en natuurlijke structuren. PROCEDURE TOT ERKENNING*

2 OPROEP TOT ERKENNING

2.1 HOE VERLOOPT DE PROCEDURE?

Vlaams Minister van Omgeving Zuhair Demir en Vlaams Minister voor Onroerend Erfgoed Matthias Diependaele lanceerden op 19 april 2021 een oproep voor kandidaat Nationale parken Vlaanderen en Landschapsparken. Kandidaten konden tot 15 september 2021 een parknota indienen. Deze nota beschrijft de bestaande toestand van het gebied en de coalitie. Tien gebiedscoalities dienden een kandidatuur in voor erkenning tot Nationaal Park Vlaanderen en dertien voor erkenning tot landschapspark. Twee onafhankelijke jury's (een voor elk parkstatuut) gingen aan de slag om de kwaliteit en het potentieel van de kandidaturen te beoordelen. De jury bestaat uit diverse experts zowel van de Vlaamse Overheid als externe experts.

Er werden zeven kandidaten Landschapsparken en zes kandidaten Nationale Parken geselecteerd voor de volgende ronde. Bij de Nationale Parken gaat het om Bosland, Kalmthoutse Heide, Brabantse Wouden, Hoge Kempen, Scheldevallei en Taxandria. De geselecteerde Landschapsparken zijn: Zwinstreek, Kempen-Broek, Rivierpark Maasvallei, Grenzeloos Bocagelandschap, Vlaamse Ardennen, Boerenlandschap Pajottenland en het Hart van Haspengouw.

De resterende kandidaten werden vervolgens begeleid gedurende 15 maanden voor de opmaak van een masterplan en een operationeel plan, dat ten laatste op 31 mei 2023 moet worden ingediend.

2.2 HOE WORDT EEN PERIMETER VAN EEN PARK BEPAALD? WELKE GEBIEDEN WORDEN IN AANMERKING GENOMEN BIJ DE BEPALING VAN DE OMVANG EN SAMENHANG VAN EEN PARK?

De perimeter van een Landschapspark wordt bepaald door duidelijke en natuurlijke grenzen die op een landschappelijk logische plaats liggen. Uitgesloten gebieden midden in een Landschapspark of enclaves in de afbakeningen worden niet toegelaten.

Een Nationaal Park Vlaanderen bestaat uit 1 of meerdere natuurkernen (gelegen in SBZ of met kwetsbare bestemming) die de perimeter vormen en waarvoor de erkenning wordt verleend. Daarnaast is het wenselijk een werkingsgebied aan te duiden. Dit werkingsgebied ligt buiten het park, maar de subsidies die aan het park worden toegekend kunnen hier ingezet worden om de recreatie, het landschap en de natuur in het park verder te versterken en om functionele verbindingen tussen de natuurkernen te realiseren.

Een Nationaal Park Vlaanderen, en indien relevant het werkingsgebied, wordt gevormd door natuurlijke grenzen. Er wordt maximaal gewerkt met landschapsecologische grenzen aangevuld met logische afbakening t.g.v. voorkomen van barrières (wegen, kanalen etc.). Hiervoor wordt er beroep gedaan op de geïntegreerde gebiedsanalyse. Bestuurlijke of administratieve grenzen zijn ondergeschikt.

De afstand tussen twee natuurkernen is niet gelimiteerd. De belangrijkste reden hiervoor is dat een kwantitatieve invulling bijzonder arbitrair zou zijn, terwijl de keuze van de natuurkernen gebeurt op basis van een kwalitatieve analyse op maat van het gebied.

Zie verder 2.20.

2.3 WIE MOET ZEKER DEEL UITMAKEN VAN EEN GEBIEDSCOALITIE?

Een **coalitie van een kandidaat** bestaat uit verschillende soorten partners:

- een coördinerende partner die de coalitie organiseert, coördineert en als aanspreekpunt fungeert tijdens de planfase;
- kernpartners die zich engageren om een landschapspark of nationaal park op te richten en actief bij te dragen tot de opmaak en realisatie van het masterplan en operationele plan en de samenwerkingsovereenkomst tot oprichting van het parkbureau ondertekenen;
- andere partners die de kandidatuur ondersteunen en aan de opmaak en uitvoering van het masterplan en operationeel plan willen bijdragen.

Voorbeelden van mogelijke partners zijn:

- o gemeentelijke, provinciale en Vlaamse overheidsinstanties die structureel en actief bijdragen tot de realisatie van het masterplan;
- o betrokken eigenaars en/of beheerders: dit kunnen overheden, terreinbeherende organisaties, en (een samenwerkingsverband van) particuliere eigenaren zijn. Het beheer van betreffende gebieden is langdurig afgestemd op de doelstellingen van het Nationaal Park; voorbeelden zijn (lokale) overheden, militaire overheid, natuurvereniging, drinkwatermaatschappij, landgoedeigenaars...;
- o een regionaal landschap;
- o projectmatige partners i.f.v. de realisatie van bepaalde deelaspecten van het masterplan (bv. wegbeheerder, waterloopbeheerder, erfgoedverenigingen, landbouwverenigingen, ...);
- o groep van ruimere stakeholders bestaande uit vrijwilligers, buurtbewoners, landbouwers, ondernemers, doelgroepen, bezoekers,...;
- o onderzoekspartner(s).

2.4 WAT IS DE ROL VAN NATUUR EN BOS (ANB)?

De opdracht van het ANB is tweeledig. Het ANB heeft een belangrijke rol als beheerder van natuur- en bosgebieden en is in veel gebieden ook een actieve partner, en soms ook een initiatiefnemer en trekker. Verscheidene van deze gebieden kunnen een belangrijke rol spelen bij zowel de landschapsparken als de nationale parken. Vanuit deze lokale rol participeert het ANB in de toekomstige Landschapsparken en Nationale Parken Vlaanderen, in de fase van de parknota echter stelt ANB zich neutraal op t.a.v. de diverse kandidaten. Er

worden bijgevolg ook geen engagementsverklaringen getekend door het ANB. In de fase van de opmaak masterplannen en operationele plan wordt een actievare rol opgenomen. Dat is ook logisch om te komen tot sterke en geïntegreerde visies en om de bestaande samenwerkingsverbanden hun rechtmatige kans te geven. Daarnaast is het ANB betrokken bij de beleidsvoorbereiding, de beoordeling en de overkoepelende werking met betrekking tot alle parken. Voor die kandidaten waar het ANB een kernpartner is, zal de inbreng van het ANB in de commissie van experts zich beperken tot een louter adviserende rol. Dit principe wordt voor de nationale parken overigens veralgemeend: alle betrokken instanties van de Vlaamse overheid hebben er slechts een adviserende rol in de commissie van experts. Het is aan de externe experts om een finale beoordeling te geven.

2.5 MOET EEN GEBIEDSCOALITIE AL GEVORMD ZIJN?

De definitieve samenstelling van de gebiedscoalitie moet bepaald zijn tegen 31 mei 2023 en wordt beschreven in het masterplan als het stuursorgaan van een parkbureau. Bovendien kan de samenstelling van een parkbureau evolueren nadat het Landschapspark of Nationaal park Vlaanderen erkend is.

2.6 WAT IS DE ROL VAN EEN REGIONAAL LANDSCHAP?

Een Regionaal Landschap kan de rol opnemen van coördinerende partner of kan op een andere manier deel uitmaken van de gebiedscoalitie en het parkbureau, afhankelijk van de lokale situatie.

2.7 WAT IS EEN INTENTIEVERKLARING NBP TYPE 3 OF 4?

De erkenningsvoorwaarden voor de Nationale Parken Vlaanderen voorzien onder het criterium natuurkwaliteit dat “bij de indiening van de kandidatuur minstens 50% van de natuurkern gevat is door een natuurbeheerplan type 3 of 4”. Indien er nog geen natuurbeheerplan is opgemaakt, bestaat het engagement om een natuurbeheerplan type 3 of 4 op te maken. Na 10 jaar ligt minstens de helft van de natuurkernen effectief onder natuurbeheerplan type 3 of 4, 24 jaar na de erkenning is dit 75% van de oppervlakte van de natuurkern.”

Het sjabloon voor deze intentieverklaring is beschikbaar op de website via www.natuurenbos.be/nationaleparken

2.8 WAT WORDT BEDOELD MET LANDSCHAPSBIOGRAFIE?

De landschapsbiografie of geïntegreerde gebiedsvisie als instrument voor beleid en beheer van de Landschapsparken en Nationale Parken Vlaanderen is een wetenschappelijk, synthetiserend, interdisciplinair en communicatief sterk document dat de geschiedenis en actuele kenmerken en waarden van een gebied analyseert. De landschapsbiografie zet alle bouwstenen klaar voor de ontwikkeling van de visie op het gebied.

De landschapsbiografische aanpak verenigt landschapsecologie en landschapsgeschiedenis, in wisselwerking met het actuele landschap, en over de sectoren heen (natuur, landbouw, toerisme en recreatie, erfgoed, ...). Ook knelpunten, kansen en maatschappelijke opgaven worden in kaart gebracht. Kaarten zijn belangrijk, maar een landschapsbiografie is geen stapeling van kaartlagen. Een landschapsbiografie analyseert, waardeert, zoekt verbanden en vertelt verhalen. Identiteit en unieke belevingswaarde komen bovendien.

Meer duiding is te vinden in de leidraad Landschapsbiografie voor Landschapsparken en Nationale Parken, te vinden op de website.

2.9 WAT WORDT VERSTAAN ONDER EEN HOGE MATE VAN VERWEVENHEID BIJ DE ERKENNINGSVOORWAARDEN VOOR LANDSCHAPSPARKEN?

Een Landschapspark onderscheidt zich door de hoge mate van verwevenheid van diverse openruimtefuncties (landbouw, natuur, bos, water, recreatie, erfgoed). Dit wordt aangetoond door een beschrijving van het gebied. ‘Hoge mate’ wil zeggen dat er binnen het park relatief veel verweving tussen functies voorkomt; meer dan in andere omliggende gebieden.

Zo is er in een Landschapspark plaats voor wonen en werken en is recreatie en toerisme verweven met de andere functie. Ook wordt er onder meer in een Landschapspark gestreefd naar een landbouw die in overeenstemming is met de draagkracht van het gebied en in overeenstemming met de eigenheid van het gebied. Voor de beschrijving van de verweving tussen landbouw en natuur kan de referentiekaart [verweving landbouw-natuur](#) uit de Ruimtemonitor van 2013 worden gebruikt, deze is gemaakt op basis van een selectie van alle waardevolle en zeer waardevolle natuur uit de biologische waarderingskaart gecombineerd met de kaart van landbouwgebruikspercelen. De analyse werd uitgevoerd op een 10m-resolutie. Elke hectarecel waarin minstens 100m² natuur of landbouw voorkomt, werd meegenomen in de analyse. Deze kaart geeft per hectarecel aan of dit een monofunctionele landbouwcel is, een monofunctionele natuurcel, een cel met verweving tussen landbouw en natuur met een dominantie van landbouw, of een cel met verweving tussen landbouw en natuur met een dominantie van natuur. Deze kaart is een rasterkaart en alleen waardevolle en zeer waardevolle natuur op basis van de BWK werd gebruikt. De kaart moet eerder gezien worden als een basis of aanleiding om de mate van verwevenheid in het kandidaat-landschapspark zelf te analyseren en te bespreken, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de legendecategorieën.

2.10 WAT WORDT ER VERSTAAN ONDER USP OF UNIEKE BELEVING?

USP staat voor *Unique Selling Proposition of Unique Selling Point* (in het Nederlands: een uniek verkoopargument). Hiermee worden de eigenschappen bedoeld waarmee een gebied zich onderscheidt van vergelijkbare gebieden, m.a.w. de unieke en onderscheidende kenmerken van een Landschapspark of Nationaal Park. De meeste kandidaat-gebieden zijn mooi, afwisselend, hebben veel mogelijkheden voor recreanten etc. Maar wat maakt een gebied zo bijzonder en verschillend t.o.v. andere gebieden, en dan vnl.

met betrekking tot het landschap, natuur, historisch landgebruik en streekidentiteit? Tijdens de workshops van Toerisme Vlaanderen werd hier uitgebreid op ingegaan.

2.11 WAT IS ER MOGELIJK VOOR GRENSOVERSCHRIJDENDE GEBIEDEN?

Ook grensoverschrijdende gebieden kunnen kandidaat zijn om een erkenning als Landschapspark of Nationaal Park Vlaanderen te bekomen. Voor deze gebieden gelden enkele bijkomende criteria voor de grensoverschrijdende aspecten.

Het criterium 'omvang' geldt voor het totale gebied binnen de voorgestelde grensoverschrijdende perimeter.

Voor een grensoverschrijdend Landschapspark gelden volgende bijkomende erkenningsvoorwaarden:

- Minstens 5.000 ha moet in Vlaanderen liggen en ook voldoen aan de kwantitatieve (percentages) erkenningsvoorwaarden;
- Er is een totaalvisie voor het grensoverschrijdende landschapspark waarbij de kandidaat kan aantonen dat bij de naburige overheden vanuit een gelijkaardige beleidsvisie aan het gebied gewerkt wordt of dat het een gelijkwaardige erkenning bekomen heeft of hiertoe op korte termijn kans maakt.

Voor een grensoverschrijdend Nationaal park gelden volgende bijkomende erkenningsvoorwaarden:

- De natuur gelegen buiten het Vlaamse Gewest geniet een gelijkwaardige juridische bescherming (niet statuut) als de Vlaamse natuurkern.
- Bij aanvang wordt er een natuurkern van minimaal 5.000 ha gevraagd voor de gewestgrensoverschrijdende natuurkern (som van delen gelegen in Vlaanderen en erbuiten). Na 24 jaar dient de Vlaamse natuurkern uit te groeien tot minimaal 5.000 ha.
- Masterplan en operationeel plan worden voor het hele park opgemaakt en uitgevoerd.

2.12 HOE MOET EEN KANDIDAAT ZICH ORGANISEREN VOORAFGAAND AAN DE ERKENNING?

In de fasen voorafgaand aan de erkenning zijn er geen formele vereisten. Eén partij moet aangeduid worden als coördinerende partner of 'gevolmachtigde' om op te treden voor de coalitie. Zie ook 2.3 (Wie moet zeker deel uitmaken van de coalitie?)

2.13 KAN NA SELECTIE DE SAMENSTELLING VAN DE COALITIE EN DE PERIMETER/AFBAKENING NOG AANGEPAST WORDEN?

Een coalitie en een perimeter kunnen uiteraard nog groeien en evolueren nadat het Landschapspark of Nationaal park Vlaanderen geselecteerd of erkend is. Gezien het verwachte groeitraject voor de oppervlakte

2.18 TOERISME EN RECREATIE

2.18.1 Hoe past de uitbouw van toeristische infrastructuur binnen de Vlaamse Parken?

Volgens de ‘reizen naar morgen’-filosofie die Toerisme Vlaanderen hanteert, is een lokale floreerende gemeenschap als het raakpunt waar toeristen, ondernemers en inwoners beter worden van toerisme in de regio het uitgangspunt. Daarom wordt er op maat van elk gebied gezocht naar raakvlakken en kruisbestuivingen tussen de verschillende aspecten zoals natuur, landschap, recreatie, erfgoed, identiteit, ... Een goede recreatieve ontsluiting en kwalitatieve onthaalmogelijkheden hebben hier dus zeker hun plaats in. Toeristische investeringen kunnen zich ook buiten de perimeter van het park situeren (bijvoorbeeld een onthaalzone in een aangrenzende stad). Uiteraard moet er wel een duidelijke link met het park zijn. In functie van de ondersteuning bij de ontwikkeling van toeristisch recreatieve infrastructuur is een vermelding in het operationeel plan noodzakelijk, naast de specifieke randvoorwaarden en criteria voor ondersteuning van toeristische investeringen bepaald door Toerisme Vlaanderen.

2.18.2 Zal er niet te veel recreatie komen?

Een erkend Vlaams Park kan meer bezoekers trekken. Dit kan druk veroorzaken op de natuur, open ruimte en op de omwonenden. Dit is in vele landschappen en natuurgebieden nu al zo.

We kunnen een landschap of de natuur echter niet afsluiten. Bovendien hebben mensen voor hun welzijn nood aan open ruimte, landschap en natuur. Met de Vlaamse Parken creëren we enerzijds meer robuuste natuur en meer kwaliteitsvolle landschappen, waardoor er een betere spreiding mogelijk is. Anderzijds kan er veel worden opgelost door participatief een toeristisch recreatieve ontsluitingsvisie op te maken voor het hele park dat ervoor zorgt dat de meest kwetsbare zones worden gevrijwaard, dat er tijdens het broedseizoen bepaalde paden worden afgesloten, dat de bezoekers worden afgeleid naar onthaalzones die buiten de (kwetsbare) natuurkernen, landschappen of woonzones gelegen zijn, Door continue opvolging van het aantal bezoekers, hun ervaringen en de draagkracht van omwonenden, het landschap en de natuur op strategische locaties, kan dit plan nog worden bijgestuurd. Via communicatiecampagnes en participatieve acties kunnen bezoekers ook gesensibiliseerd en gestuurd worden. Via de werking van een park kan er bijkomend een vrijwilligerswerking worden uitgebouwd die er als ambassadeurs mee voor zorgen dat de bezoekers hun weg vinden en de draagkracht wordt bewaakt.

2.18.3 Moet een bezoeker straks inkom betalen om een Vlaams Park te bezoeken?

Neen, dit is niet de bedoeling. De landschappen, open ruimte en natuur die vandaag gratis bezocht kunnen worden, zullen ook in de toekomst opengesteld zijn.

Het Agentschap voor Natuur en Bos plaatst natuur midden in de maatschappij en wil de natuur zo dicht mogelijk bij de mensen brengen. Dit staat letterlijk in haar visie.

2.19 GOVERNANCE

2.19.1 Wat is een parkbureau? Wat is de opdracht van een parkbureau?

Bij de erkenning van een Vlaams Park wordt een parkbureau aangeduid dat instaat voor het management van het Vlaams Park. De opdracht van een parkbureau bestaat uit het coördineren, afstemmen en initiëren van initiatieven en de werking in het gebied waarvoor het Vlaams Park erkend is en waarvan de coördinatie aan hem werden toevertrouwd. De lokale overheden zijn gemachtigd om deel te nemen aan het parkbureau; voor een gemeentebestuur dient de gemeenteraad zijn akkoord te geven voor de toetreding.

Het parkbureau is evenwichtig samengesteld en de samenstelling voldoet aan art. 12 van het decreet.

Bij de uitvoering van haar opdracht beoogt het parkbureau maximale betrokkenheid van stakeholders.

Als engagement voor de kandidaatstelling wordt een ondertekende samenwerkingsovereenkomst gevraagd van de partners van de gebiedscoalitie die het parkbureau gaan uitmaken.

2.19.2 Dient de lokale overheid advies te geven op de parknota en voor het MP en OP?

De 'parknota' verwijst naar de selectiefase van de erkenningsprocedure (dit is de nieuwe benaming voor de 'conceptnota'). Een advies van de betrokken gemeenteraden en provincies over de parknota is dus nodig (art 11 Decreet). Voor de kandidaten uit de lopende oproep geldt het advies in kader van het masterplan als advies voor de parknota (overgangsregeling art. 56 BVR).

Met betrekking tot OP en MP staat in het decreet en het BVR dat een advies nodig is van de betrokken lokale besturen. Dit advies is echter niet bindend en kan zowel positief als negatief zijn. Het staat de gemeente vrij om al dan niet te participeren in het parkbureau. Enkel indien men deelneemt aan het parkbureau is voor een kandidaat een goedkeuring van het MP en OP vereist in de vorm van een ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst. De overeenkomst geldt dan als het advies van de lokale besturen.

2.19.3 Wanneer treedt een gemeente effectief toe tot een parkbureau?

Tegen de indieningsdatum van 31 mei dient er een samenwerkingsovereenkomst te worden aangeleverd als onderdeel van de kandidatuur. Deze overeenkomst is ondertekend door de participerende gemeenteraden. Dit geldt dan als principiële goedkeuring van toetreding tot park.

De formele toetreding van de gemeente tot het parkbureau kan uiteraard pas na erkenning en bij oprichting of wijziging van de rechtspersoon die als parkbureau zal fungeren (art. 12 Decreet).

2.19.4 Kan een provincie toetreden tot het bestuursorgaan van het parkbureau?

Art. 12 Decreet:

1° de helft van de leden worden benoemd op individuele of gezamenlijke voordracht van de gemeenten op wiens grondgebied het park gelegen is; de voorgedragen leden dienen gemeenteraadslid te zijn.

2° leden die zijn benoemd op individuele of gezamenlijke voordracht van de publieke of particuliere beheerders met een terrein gelegen in het Vlaams Park waaronder landbouworganisaties, natuurorganisaties, erfgoedverenigingen,

streekverenigingen, private eigenaars, ... , op voorwaarde dat zij het beheer van hun terrein hebben afgestemd op de doelstellingen van het Vlaams Park.

*3° actoren wiens medewerking nuttig is voor de realisatie van de doelstellingen van het Vlaams Park.
(Art 12).*

De provincie wordt niet expliciet genoemd in de opsomming, dat hoeft ook niet gezien het artikel vermeldt dat het bestuursorgaan “minstens” samengesteld is uit de vermelde leden. De provincie is impliciet gevat onder punt 2 of 3.

2.20 AANDUIDEN WERKINGSGBIED EN PERIMETER VAN EEN NATIONAAL PARK VLAANDEREN

2.20.1 Omschrijving, aanduiding en aanpak

Een Nationaal Park is de natuurkern en bevat louter percelen die (art 4 Decreet):

- 1° de ruimtelijk kwetsbare gebieden, vermeld in artikel 1.1.2 10° VCRO;
- 2° bestemming waterweg of een gelijkwaardige bestemming aangewezen op de plannen van aanleg of de goedgekeurde ruimtelijke uitvoeringsplannen van kracht in de ruimtelijke ordening;
- 3° speciale beschermingszones zoals gedefinieerd in artikel 2, 43°, van het Natuurdecreet;
- 4° militair domeinen;
- 5° gebieden met een maritieme component, afgebakend volgens of in uitvoering van internationale overeenkomsten of verdragen betreffende het natuurbehoud of van akten betreffende het natuurbehoud, met inbegrip van Europese richtlijnen, vastgesteld op grond van internationale verdragen.

Waterlopen, plassen en meren kunnen meegeteld worden als onderdeel van de natuurkern voor zover beschermd op basis van de bestemming of op basis van de aanduiding als SBZ.

De natuurkern wordt gevormd door gebieden die op dit moment een bescherming genieten, zoals opgesomd in het decreet. Verder dient de natuurkern voor > 50 % biologisch waardevol te zijn en > 50 % dient gevat te zijn door een NBP type 3 of 4 (of een intentie tot -). Voor een deelgebied in landbouwgebruik en gelegen in NATURA 2000 kan men maw. opteren om deze zowel in te kleuren als natuurkern of als werkingsgebied al dan niet in doorgroei naar natuurkern, zolang men de doelstellingen op niveau van de natuurkwaliteit en omvang en samenhang voor de natuurkern behaalt. Men dient bij de configuratie van de perimeter rekening te houden met de robuustheid van het systeem, de systeemkwaliteit en het verwachte groeipad.

In het masterplan worden de natuurkern(en) aangeduid met een duidelijke grens en omvatten deze kernen minimaal 5.000 ha bij aanvang. Eén natuurkern dient minstens 3.000 ha groot te zijn.

Er wordt aanbevolen om eromheen een werkingsgebied aan te duiden.

Voor het werkingsgebied zijn volgende zaken relevant om te beschrijven in het masterplan of operationeel plan per zone / project het volgende omschreven:

- Huidige situatie en gebruik
- Doelstelling: ecologische of recreatieve verbinding, natuuruitbreiding, onthaal, externe milieudruk mitigeren, erfgoed, landschap, water, klimaat, ...
- Strategie / proces ernaartoe duiden

Acties in operationeel plan

- Uitbreiding natuurkernen: doelstelling van 10.000 ha zo concreet mogelijk in masterplan opnemen ifv. beoordeling experts, Deze gebieden kunnen na realisatie opgenomen worden in het Nationaal Park, bijvoorbeeld bij start nieuw OP of elke 3jaar.

Aanduiding van de zones binnen het werkingsgebied kan op basis van pijlen, stippen, stippelijnen, ...

In werkingsgebied ligt de nadruk op

- aanduiden ifv. samenhang/verbinding
- projectgerichte benadering
- vrijwilligheid, net zoals in natuurkern
- geleidelijkheid

Dit werkingsgebied kan de aanduiding van robuuste en functionele ecologische verbinding zones tussen bij meerdere natuurkernen omvatten. Verder is het wenselijk zones ifv. uitbreiding natuurkernen, de onthaalzones en projectgebieden voor verweving met landbouw en andere beleidsthema's (erfgoed, landschap, water, recreatie, klimaat, ...) aan te duiden. Er zijn geen wettelijke bepalingen vastgelegd over dit werkingsgebied. De kandidaten krijgen m.a.w. de vrijheid om dit zelf in te vullen.

2.20.2 Kunnen de middelen voor een Nationaal Park worden ingezet binnen het werkingsgebied?

De Vlaamse regering keurt bij de erkenning het operationeel plan en masterplan gedeeltelijk of volledig goed. Actie en projecten die zijn opgenomen binnen het operationeel plan en passen binnen het Masterplan, komen in aanmerking voor ondersteuning. Het operationeel plan zal als kader van de inzet van middelen beschouwd worden.

2.20.3 Toestemming eigenaar ligging in Nationaal Park

Toestemming van de eigenaar is voor opname van percelen in het Nationaal Park en werkingsgebied, niet nodig, noch op het moment van de parknota noch bij de opmaak van het masterplan. De redenen hiervoor zijn dat:

- de sterkste schouders gevat zijn door de gebiedscoalitie en zij brengen het gros van de hectaren in.
- Het Nationaal Park en werkingsgebied te beschouwen is als visiegebied waar een doelstelling tot verruiming en kwaliteitsverbetering wordt gesteld echter zonder deze te koppelen op perceelsniveau.
- Het statuut geen extra restricties met zich meebrengt

////////////////////////////////////

De gebiedscoalitie dient in het masterplan of operationeel plan echter wel een plan van aanpak te hebben hoe eigenaars worden benaderd m.h.o.o. op het bereiken van de criteria. Deze aanpak dient uiteraard geloofwaardig te zijn o.a. door voldoende gebieden te voorzien voor natuuruitbreiding. Uit periodieke opvolging zal moeten blijken in hoeverre de criteria worden gehaald en in welke mate bijsturing noodzakelijk is.

De **natuurkern** wordt wel op perceelsniveau afgebakend.

3 ERKENNING

Een commissie van experts zal na 31 mei 2023 de masterplannen en operationele plannen beoordelen. De erkenning gebeurt door de Vlaamse Regering en is gebaseerd op het advies van een commissie van experts. De erkenning gebeurt op basis van het definitief goedgekeurde wettelijke kader en is een beslissing van de Vlaamse Regering. Elke kandidaat ontvangt een bericht over de beslissing van de Vlaamse Regering inzake de erkenning van Vlaamse Parken. De erkende parken ontvangen ook een ontwerp van samenwerkingsovereenkomst met de betrokken administratie over de subsidieregeling.

Er kunnen maximaal 3 Landschapsparken en 4 Nationale parken erkend worden i.k.v. deze oproep.

4 NA DE ERKENNING

4.1 HOE MOET EEN KANDIDAAT ZICH ORGANISEREN NA ERKENNING?

Op moment van erkenning wordt een parkbureau aangeduid dat instaat voor het management van het park. Dit parkbureau dient uiterlijk zes maanden na erkenning formeel opgericht te zijn. Het oprichten van een aparte rechtspersoon is niet verplicht.

4.2 WORDEN DE LABELS WETTELIJK VERANKERD? WAT HOUDT DE WETTELIJKE VERANKERING PRECIES IN?

De beide parklabels worden decretaal verankerd. Het gebruik van de labels is voorbehouden aan de door de Vlaamse Regering erkende Vlaamse Parken. Bestaande parken die reeds de term 'landschapspark' in zich hebben, kunnen blijven bestaan, maar zullen slechts als Landschapspark erkend worden in toepassing van dit decreet. Zij hebben de mogelijkheid om deel te nemen aan toekomstige oproepen conform het decreet.

initiëren van de algemene werking in het gebied en de initiatieven die in de plannen werden opgenomen. Een parkbureau moet uiterlijk zes maanden na de erkenning zijn opgericht.

Het parkbureau heeft dus als taak het partnerschap op alle vlakken te ondersteunen in de uitvoering van het lokaal gedragen en goedgekeurde masterplan en operationeel plan. Daarbij treedt het niet in de plaats van de lokale of bovenlokale partners, die elk hun verantwoordelijkheden en bevoegdheden behouden, maar die zich wel gezamenlijk engageren tot het realiseren van de plannen. Het parkbureau kan voor heel wat opdrachten de gemeente wel ontzorgen. De deelname aan een parkcoalitie en -bureau gebeurt louter op basis van vrijwilligheid. Terreinen (bv. in beheer bij ANB of Natuurpunt) kunnen opgenomen worden als natuurkern in een Nationaal Park zonder dat de gemeente zelf deel uitmaakt van het parkbureau. Uiteraard kan een gemeente in de toekomst haar positie herevalueren op basis van de ontwikkelingen in het gebied en in het partnerschap.

4.5 WELKE FINANCIËLE ONDERSTEUNING IS VOORZIEN?

Zie hoofdstuk 5 (art. 27 t.e.m. 49) in het ontwerp BVR van 28 april 2023. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen subsidies voor kandidaten en subsidies voor erkende Vlaamse Parken.

4.5.1 Kandidaat Vlaamse Parken

Na selectie ontvangt een kandidaat een eenmalige forfaitaire subsidie van 100.000 euro voor de opmaak van een masterplan en een operationeel plan. Daarnaast worden de kandidaten intensief begeleid bij de opmaak van deze plannen.

4.5.2 Erkende Vlaamse Parken

Voor de erkende Vlaamse Parken is (vanaf 2024) een budget uitgetrokken van 3,9 miljoen euro voor de financiering van de governance van de maximaal vier Nationale Parken en maximaal drie Landschapsparken. De jaarlijkse financiering omvat de ondersteuning voor de kosten verbonden aan personeel (3 VTE vast en 1 (Landschapsparken) of 3 (Nationale Parken) VTE variabel) en werking (100.000 euro) en een jaarlijkse bijdrage voor projectwerking (200.000 euro). De Vlaamse Overheid komt voor 80% tussen in deze kosten. De overige 20% (of meer) wordt als bijdrage van partners, bv. de lokale besturen verwacht. De onderstaande tabellen geven een overzicht van de financiering, dit betreffen maximale bedragen. Het variabel deel voor het personeel dient te worden verantwoord in het operationeel plan.

Voor Nationale Parken

In euro	Totaal (100%)	Vlaamse Overheid (maximaal 80%)
Personeel vast (3 vte)	235.000	188.000
Personeel variabel (3 vte)	225.000	180.000
Werkingsmiddelen	100.000	80.000
Investeringsmiddelen	200.000	160.000
Totaal	760.000	608.000

Voor Landschapsparken

In euro	Totaal (100%)	Vlaamse Overheid (maximaal 80%)
Personeel vast (3 vte)	235.000	188.000
Personeel variabel (3 vte)	77.500	61.000
Werkingsmiddelen	100.000	80.000
Investeringsmiddelen	200.000	160.000
Totaal	612.500	489.000

De inbreng van personeel en infrastructuur door lokale besturen kan behoren tot de inbreng in de financiering (MvT).

Het Parkbureau zal in overleg met alle actoren beslissen over de aanwending van de beschikbaar gestelde middelen. Deze zullen ingezet worden om het Vlaams Park ecologisch, landschappelijk, recreatief, ... kwalitatief verder te ontwikkelen. De verdeelsleutel hiervan is zelf te bepalen door de coalitie. Een beperkte bijdrage van de lokale besturen lijkt billijk gezien de meerwaarde die dergelijke erkenning voor de gemeente met zich meebrengt.

Het parkbureau heeft als belangrijke taak om bijkomende investeringen aan te trekken via lokale, Vlaamse, Belgische, Europese of privé-financiering.

4.6 WORDT ER EEN KOPELORGANISATIE VOOR DE VLAAMSE PARKEN OPGERICHT?

Voor de aansturing en beleidsafstemming wordt een Vlaams Parkenbureau in het leven geroepen middels een samenwerkingsovereenkomst tussen de financierende overheidsinstanties.

De doelstellingen van het Vlaams Parkenbureau zijn:

- Algemene coördinatie Vlaams parkenbeleid
- Implementatie van de planningscyclus van de Vlaamse Parken
- Faciliteren van kennisdeling, kruisbestuiving en overleg met en tussen de Vlaamse Parken

- Generieke communicatie, marketing en merkontwikkeling Vlaamse Parken

De hoofdpdracht van het Vlaams Parkenbureau is een regierol opnemen in het Vlaamse parkenbeleid. Enerzijds door individuele parken op te volgen o.b.v. een formeel en periodiek evaluatiesysteem en daaraan gekoppelde financiering. Anderzijds worden de Vlaamse Parken maximaal ondersteund om het masterplan op terrein waar te maken door het aanreiken van allerhande instrumenten, faciliteren van overleg, uitwisseling, etc..

4.7 WAT IS BIJ NATIONALE PARKEN DE IMPACT VAN NATUURBEHEERPLANNEN TYPE 3 EN 4?

Voor een natuurbeheerplan binnen de perimeter van een Nationaal Park gelden dezelfde regels voor een natuurbeheerplan als buiten een nationaal park. Dit komt doordat een Vlaams park geen bijkomende beperkingen of regels oplegt wat betreft het beheer of gebruik. De regels met betrekking tot de beoordeling van de impact van een vergunningsplichtige activiteit in de omgeving van speciale beschermingszones zijn eveneens onveranderlijk. Zie hiervoor <https://natura2000.vlaanderen.be/voortoets-passende-beoordeling>. Dit staat los van het type natuurbeheerplan maar refereert naar de actuele habitats, natuurstreefbeelden en zoekzone.

De criteria voor Nationale Parken schrijven voor dat 75 % van de natuurkernen een natuurbeheerplan type 3 of 4 dient te zijn opgemaakt na 24 jaar. Dit betekent dat maximaal 25% ruimte biedt om ook andere functies te beklemtonen. De natuurkernen hebben vandaag al een wettelijke bescherming als ruimtelijk kwetsbaar gebied of Natura 2000 gebied.

- De Vlaamse Overheid heeft de taakstelling om voor eigen domeinen of gebieden in eigen beheer maximaal naar Natuurbeheerplan type 4 te gaan, onafhankelijk of gebied gelegen is in een Nationaal Park of niet.
- Terreinbeherende verenigingen verkiezen vaak, omwille van de subsidieregeling, ook om maximaal naar Natuurbeheerplan type 4 te gaan. Een Nationaal Park heeft hier geen invloed op.
- Privépersonen hebben voor hun eigendommen altijd de vrije keuze.

4.7.1 Landbouw

Een natuurbeheerplan type 4 is in eerst instantie gericht op de ontwikkeling van natuurwaarden, landbouw in de vorm van agrarisch natuurbeheer is compatibel met het natuurbeheerplan type 3 of 4. Landbouw zal binnen de natuurkernen vaak een nevenfunctie zijn, gezien de geldende wettelijke bescherming als ruimtelijk kwetsbaar gebied of natura 2000 gebied. De concrete kansen verschillen echter van gebied tot gebied naargelang de doelstellingen en de uitgangssituatie. Het komt toe aan de eigenaar om te beslissen voor welk type beheer wordt geopteerd, dit wordt niet opgelegd vanuit de Vlaamse overheid.

4.7.2 Vergunningen

Voor de vergunningverlening (de passende beoordeling of de voortoets), wordt er geen rekening gehouden met natuurbeheerplannen, wel met actuele habitats & zoekzone, dus de bestaand natuurdoelen en beslist beleid. (<https://natura2000.vlaanderen.be/voortoets-passende-beoordeling>). Dus er is geen impact van natuurbeheerplannen op vergunningverlening.

4.7.3 De jacht

In een type 4 beheerplan is faunabeheer mogelijk op voorwaarde dat dit de realisatie van de ecologische functie en van de natuurstreefbeelden niet bemoeilijkt of verhindert en voor zover het bijdraagt aan één of meerdere van de volgende doelstellingen, steeds met inachtneming van alle andere geldende wetgeving: wetenschappelijk onderzoek, beheer van ziekten, bestrijding van invasieve uitheemse soorten, beheren, in kaart brengen en monitoren van het beoogde visbestand, beperking van schade Jacht en visvangst als louter recreatief medegebruik worden aanzien als niet inpasbaar in de doelstellingen van een natuurreservaat.

Voor type 3 beheerplan is normale en bijzondere jacht mogelijk, indien ingepast binnen de beheervisie en –doelen.

4.7.4 De sportvisser

Sportvissen met uitzet, voederen etc. heeft geen plaats in een type 4 beheerplan. Voor bepaalde waters waar sportvisserij wenselijk is, kan gekozen worden voor een type 2 beheerplan. De regelgeving laat dergelijke combinaties in een beheerplan toe.

4.7.5 Recreatie

Zie <https://natuurenbos.vlaanderen.be/natuurbeheerplannen/natuurbeheerplan-maken/erkenning-als-natuurreservaat>.

Er zijn verbodsbepalingen van toepassingen. Ontheffing van deze verboden is enkel mogelijk in functie van het natuurbehoud, de volksgezondheid of het wetenschappelijk onderzoek, om disproportionele schade te voorkomen of met het oog op recreatief of educatief medegebruik en voor zover dit medegebruik past in de doelstellingen van het natuurreservaat. De ontheffing kan structureel geregeld worden in het beheerplan, of kan op ad-hoc basis aangevraagd worden.

4.8 KAN EEN PRIVATE EIGENAAR OF VERENIGING DEELNEMEN AAN EEN NATIONAAL PARK VLAANDEREN OF LANDSCHAPSPARK?

Private eigenaars of privaatrechtelijke verenigingen met eigendommen gelegen in het park, kunnen vrijwillig deelnemen aan een gebiedscoalitie van een park om mee te werken aan de realisatie van de doelstellingen van een Nationaal Park Vlaanderen of Landschapspark. In het decreet wordt het principe van zelfrealisatie ingeschreven voor zowel de Nationale Parken als de Landschapsparken.

Indien de eigendom gelegen is de natuurkern van een Nationaal Park wordt de eigenaar aangemoedigd om een natuurbeheerplan type 3 of 4 op te maken. De regel tot opmaak van een natuurbeheerplan type 3 of 4 geldt voor 75% van de uiteindelijke natuurkern zodat niet elke deelnemende eigenaar voor een type 3 of 4 hoeft te kiezen.

4.9 WAT IS DE IMPACT OP LANDBOUW EN ONDERNEMINGEN VAN DE ERKENNING VAN EEN VLAAMSK PARK?

De landbouw is een belangrijke speler in de open ruimte. Voor deze sector zijn de uitdagingen echter groot. Het voldoende betrekken van deze sector om samen op een constructieve manier te werken aan de maatschappelijke opdrachten in het buitengebied, wordt als erg belangrijk ervaren door de Vlaamse Overheid. Mede vanuit de Vlaamse parken is het de bedoeling om de sector te ondersteunen in de zoektocht naar duurzamere vormen van landbouw en een leefbaar inkomen in en rond het park. Het Parkenbeleid biedt hierbij de kans om een streekeigen focus te leggen op onder meer voedselproductie, streekproducten, hoevetoerisme en korte keten landbouw.

Er is enige commotie omtrent het verderzetten van landbouw in de natuurkernen van een Nationaal park. Landbouw zal binnen de natuurkernen vaak een nevenfunctie zijn, gezien de geldende wettelijke bescherming als ruimtelijk kwetsbaar gebied of Natura 2000 gebied. Een vorm van agrarisch natuurbeheer kan echter vaak goed worden ingepast in een natuurkern. De concrete kansen verschillen echter van gebied tot gebied naargelang de doelstellingen en de uitgangssituatie. Het gaat hierbij louter om de uitvoering van bestaand ruimtelijk beleid. Het komt toe aan de eigenaar om te beslissen voor welk type beheer wordt geopteerd, dit wordt niet opgelegd vanuit de Vlaamse overheid.

Vlaamse Parken betekenen geen bijkomende verplichtingen voor landbouwers of ondernemingen i.k.v. de vergunningverlening. De vigerende wetgeving geldt onverminderd.

Dit betekent echter niet dat door de realisatie van het masterplan geen effect mogelijk is. In Landschapsparken en in het werkingsgebied van een Nationaal Park Vlaanderen is er ruimte voor landbouw en voor ondernemingen passend binnen de doelstellingen voor de Vlaamse Parken en de visie van het masterplan van het betrokken park. De oprichting van een Nationaal Park Vlaanderen of een Landschapspark zal bijkomend kansen generen voor ondernemingen o.a. in kader van lokale tewerkstelling, pilootprojecten, verbreding activiteiten, streekbranding, toeristisch recreatieve ontwikkeling, etc.

In de natuurkernen van de Nationale Parken Vlaanderen is de landbouwfunctie ondergeschikt; een medegebruik is echter mogelijk indien dit past binnen de doelstellingen. Ten gevolge van de uitbreiding van de natuurkernen kan het landgebruik in de toekomst wijzigen.

4.13 KAN EEN PARTNER UITSTAPPEN?

Als een partner zijn engagement binnen het parkbureau wil herzien, kan dit op elk moment kenbaar worden gemaakt. Er is geen verplichting om het eerdere engagement verder te zetten. De impact van het uitstappen van een partner op de erkenning van het park zal vervolgens door het parkbureau en de Vlaamse Overheid worden nagegaan.

